

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek.

List velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. za četrlet 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v stolnem farovžu. Deležniki tiskovni. društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodava knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi ne sprejemajo. — Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr., in vsakokrat za kolek 30 kr.

Program avstrijske pravne stranke.

Kamor koli pogledamo: v državne, deželne, narodne, cerkvene, šolske in družbinske razmere, povsod vidimo poškodovanih pravic, nezadovoljnosti in žalostnih razprtij. Svet je zgubil pravo središče, ker se je krščanstvu zneveril ter sebičnosti zapadel; zatorej ni več edinosti, ljubezni in miru.

Ne eno izmed vseh avstrijskih ljudstev ni složno; povsod najdemo razprtij in ujedanja med liberalci in konservativci, med „starimi“ in „mladimi“, med ustavaki in federalisti, med Slovani, Nemci, Italijani, Magjari, itd. Nijeno vseh teh ljudstev ne zamore samo za sé nasprotniku vspešno se ustavljanje; grizejo se le posamezne stranke, kar slabi eno kot drugo; narodi pa škodo trpe.

V takih žalostnih razmerah so se najblažji, najbistrejši in najboljši domoljubi raznih narodov, in tudi slovenskega združili na podlagi vsestranske ednakopravnosti ter načrtali program, ki zagotavlja ednako pravico vsakemu, zatorej se stranka imenuje „pravna“ stranka (Rechtspartei.) Ta program je povzdignjen kot veličasten prapor, pod katerim se lahko zberejo vsi poštenjaki kterege koli jezika, katerim je mar za obstanek avstrijske države, za ljubi mir v njej, za pravo svobodo in pravi napredek. —

Stranka „Narodova“ je na Slovenskem dozdaj edina temu programu nasprotna bila. Nočemo naravno trditi, da jej program zato ne ugaja, ker poudarja „krščansko podlago“ v državi; mislimo si še, da oni, ki imajo pri „Narodu“ opraviti, niso stviri na vse strani mirno in objektivno premislili. Čas je torej, da program v jasnem prevodu razglasimo.

S tem programom se Slovenci toliko ložje strinjamo, ker ne odbija našega ožjega, narod-

nega programa, marveč ga še pospešuje, ker poudarja pravna stranka zgodovinske in narodne pravice dežel in ljudstev, v Avstriji so se pa dežele že večkrat razkrojemale in zlagovale. Iz druge strani se pa zloženje dežel in narodnih delov le po postavni, ustavni poti goditi zamore; med vsemi strankami v Avstriji je pa edino le pravna stranka, ki bi utegnila še najpreje privoliti v to, da se naš ožji, narodni program izvede.

Omenjeni program se glasi:

A.

V državno-pravnem oziru:

Pravna stranka je za to, da

I. Monarhija pod vladajočo najvišjo cesarsko rodovino na podlagi pragmatične sankcije nerazdeljiva vkupej ostane;

II. da se posamesnim kraljestom in deželam v državi ohrani samostalnost, zgodovinska samovlastnost*) in celota; **)

III. da se javno pravo v deželni kakor državni ustavi uravna in lepo razvija na krščanski podlagi.

Da se pa vse to doseže, se morajo po pričanju pravne stranke naslednja načela pripoznati in izvrševati:

1. Deželne pravice se ne smejo drugače spremeniti, kakor po postavnem deželnem zboru z vladarjevim privoljenjem;

2. Pravica, postave dajati, pripada prav za prav deželi, oziroma deželnemu zboru in pa vladarju. — Postavodaja gledé onih zadev, katere so po svoji naravi skupne zadeve, se izroči skupščini poslancev (delegatov) iz deželnih zborov zbranih. — V vseh družih, ne skupnih zadevah

*) Nasproti sedanjemu centralizmu, kateri je proti oktoberski diplomii.

**) Glej o tem razlaganje v „Gospodarju“ števil. 21. stran 164.

gre postavodaja deželnemu zboru v zavezi vladarjem.

3. Deželnim zborom ostane pridržano, da, če je treba z drugimi deželnimi zbori gledé postavodaje se sporazumeti, volijo za to posebne deputacije; toda samostalnost vsake dežele ostati mora pri tem nedotakljiva.

4. Uprava gledé skupnih zadev pripada ministerstvu, katero pa čez te zadeve segati ne sme; upravo gledé vseh drugih, ne skupnih zadev pa izvršuje deželna vlada, zastopana po deželnem ministru pri cesarju.*) — Ministerstvo za skupne zadeve je odgovorno skupščini deželnih poslancev (ki imajo pravico v teh rečeh sklepiti — to so delegacije); deželna vlada je pa gledé uprave ne skupnih zadev odgovorna deželnemu zboru.

5. Tem načelom primerno stališče vsake dežele nasproti vladarju in drugim kraljestvom in deželam se uravna med dotično deželo in vladarjem po posebnem deželnem ustavu (Landesgrundgesetz.).

6. Volilni redi (Wahlordnungen) morajo v resnici razmeram in potrebam dežel primerni biti ter se mora volilna pravica tudi pravično razdeliti in njeno izvrševanje kolikor mogoče zboljšati. —

(Sledi opazka da pravna stranka decemberskega ali Beustovega ustava [1867] ne pripoznava, torej se tudi ne udeležuje delovanja v državnem zboru, ki se opira na ta ustav. Kaj da bodo voditelji stranke zdaj sklenoli, ko pride drž. zbor iz direktnih volitev, še ne vemo.

Avstrijska pravna stranka dela torej pred vsem na to, da se sprava po omenjenih njenih načelih godi ter ustvari ustav, ki bode oprt na trdno podlago deželnih pravic (organische Rechtsentwicklung). (Konec prih.)

Shod slov. volilcev pravne stranke v Celji

dne 22. junija 1873.

Dan 22. junija 1873 bode v zgodovini štajerskih Slovencev z neizbrisljivimi črkami zapisan, ker utegne, če Bog poštenim prizadevanjem svoj blagoslov podeli, narodno stvar močno ukrepiti.

Dasiravno je čas za razpošiljanje vabil silno kratek bil ter je isti den v Ptujju birmovanje bilo, sešlo se je vendar v g. Kozerjevi vrtni dvorani pri „volu“ nad 130 poštenih slovenskih možakov in gospodov vsacega stanü in iz vseh volilnih okrajev: od Mure do Save, od planin gornje Savinske doline do Ptujskih planjav. Od najdalnjih krajev: iz Gornjega grada in Brežič došla so pisma. Podpisani Gornjegradčani naznanjajo, da se popolnoma strinjajo z načeli „pravne stranke“, kakor jih „Gospodar“ zastopa; iz Brežič se je skupščini naznanilo, da se je pod predsedništvom grajščin-

*) To nas pripelje, če pravna stranka zmaga in na krmilo pride, do — „zedinjene Slovenije,“ druge naravné poti ni. Vredn.

skega oskrbnika, g. Ant. Pregelna, osnoval volilni odbor, ki v smislu pravne stranke dela ter že zdaj naznanja živo željo: da se preč. g. kanonik Kosar za kandidata postavi.

Za predsednika bil je z navdušenjem izklican g. Herman, za namestoika vrednik „Gospodarja“ in za zapisnikarja g. dr. Gregorec.

Po kratkem nagovoru g. predsednika poprime besedo preč. g. kanonik Kosar. Poročamo le poglavitne misli tega in sledečih govorov. G. govornik obžaluje, da niso navzoči možje, ki so poprej složno z nami delali, zdaj pa na podlagi izključljivo „narodnega“ programa si postavili za kandidata v celjskem okraju g. dra. Vošnjaka, nam pa očitajo, da smo od narodnega programa odpadli! (Živahni, splošnji upor: Nismo! Nečemo!) Pomota nas loči — pravi dalje. Mi umejemo narodni program kot katoliški Slovenci in zvesti Avstrijanci. Kot kat. Slovenci poudarjamo in v sedanjem času še posebno poudarjati moramo pravice katol. cerkve, v ktere segajo nasprotniki od vseh narod. Kaj je pravi narodni program? Načrt krepkega delovanja proti nasprotnikom in za domačo stvar; obramba pravic, ki jih narod že ima, in skrb pribojevati mu tudi onih, katerih še nema, pogrešati pa ne more. V okvir popolnega narodnega programa spada: veljava jezika v javnem življenju; bramba poštenih šeg in navad, prave omike na narodnej podlagi kakor tudi svobode, da se narod po svojem razvija; slednjič bramba sv. vere, katera narodnost vzvišuje, varuje in blaži, da se ne zvrže v slepo, strastno in krivično pagansko narodnost, ki preganja in zatira vse, kar ne moli malika gole narodnosti. Vera je torej bistveni del narodnosti. Zatorej mora tudi zastopnik kat. Slovencev odkritosrčen katoličan biti. (Živahno ploskanje!) Če nasprotniki pravijo: mi smo poprej Slovenci in potem še le katoličani postali, torej gre tudi narodnost pred vero, — je to naravnoč brezglavnost, kajti smo prav za prav najprej bedasti otroci bili in potem še le zavedni Slovenci postali, torej bi tudi po tej čudni logiki najprej morali bedaki biti, potem še le Slovenci. (Veselost!) Če torej naglašamo v narodnem programu tudi vero, se nismo mi narodnemu programu zneverili, marveč oni, ko nečejo o krščanstvu nič slišati! (Istina!)

V drugem oziru je pa izključljivo „narodni“ program „zedinjene Slovenije“ prav za prav program — prihodnosti, potrebujemo pa programa za sedanje delovanje. Za zdaj in morebiti še za dolgo dolgo časa ostane izključljivo „narodni“ program neizvršljiv; le če zmaga pravna stranka, nastane upanje, da se narodni program o pravem času dožene, torej mu le oni, ki spadajo k pravni stranki, pot gladijo. — Razvija potem kratko program „pravne“ stranke, kar so naši umni kmetje prav pazljivo poslušali in z veliko navdušenostjo in možato odločnostjo posebno pritrdjevali onim točkam, ki zahtevajo

ustav na krščanski podlagi in katoliških, verskih šol. Iz tega pa ne sledi, — pravi govornik — da bi duhovniki morali zopet šole nadzorovati, ampak le toliko, da mora učitelj po postavni določbi kateketu zopet mili pomočnik biti v krščanski odreji šolske mladeži.

Za to besedo, ki je bila z največim veseljem in s živo pohvalo ob koncu sprejeta, predlagale so se naslednje resolucije:

I. (Kosar.) Gledé na to, da

a) program pravne stranke poročstvo daje obstanku in razvoju Avstrije;

b) da národnemu slov. programu ne nasprotuje, nego ga še podpera;

c) da spoštuje pravice in svobodo kat. cerkve, kakor tudi vseh od države pripoznanih verstev; sklene skupščina tukaj zbranih štajerskih Slovencev, da se popolnoma sklada s programom avstrijske pravne stranke, ter želi in vabi one Slovence, kateri mu še niso pristopili, da mu pristopijo. (Enoglasno sprejeto.)

II. (Dr. Gregorec.) Skupščina izreka, da za stran vodstva volitev na slov. Štirskem pripoznava v Mariboru že osnovani centralni volilni odbor, kakor tudi v zavezi z njim stoječe okrajne in krajne volilne odbore. (Soglasno sprejeto.)

III. Skupščina postavi kandidata svoje stranke v skupini kmetjskih občin, kakor tudi za mesta in trge celjskega volilnega okraja. — Gledé na to pa, da se je od strani shoda, dne 25. maja t. l. v Celji zbranega v skupini kmetjskih občin kandidat že postavil, se prepušča centralnemu odboru v Mariboru, da z njim v dogovor stopi, ali sprejme program „pravne stranke“ ali ne? Če ne, se podpera edino le kandidat pravne stranke. (Sprejeto.)

Za tem prestane za nekoliko časa zborovanje, da so se volilci celjskega okraja zastran kandidata pogovorili. Po kratkem razgovoru zadoni navdušeni klic: G. Kosar bodi naš kandidat! Ta se zahvali za očitno, splošno zaupanje, ter pravi, da, akoravno le z veliko težavo, prevzame kandidaturu za največo silo. (Živahni ozdrav!).

Posestnik Kolar iz Konjic priporoča za mesta in trge cel. okr. g. dra. Brusa.

G. Voh iz Konjic poveda, da je omenjeni g. advokat v Celji dné 25. maja bil za kandidata postavljen in je tudi temu se bil udal, da je pa zdaj, vidši razpor v narodnej stranki, v Ljubljani naznanil, da ne kandidira. Ali bi hotel od pravne stranke kandidaturu prevzeti ali ne, tega govornik ne ve.

G. profesor Žitek je za to, da se dr. Brus gledé sklepa 25. maja za kandidata postavi.

Dr. Uлага predlaga, da, ker se ne ve, kako da g. odvetnik misli, se naj prepusti osred-

njemu odboru v Mariboru, da z njim v dogovor stopi, kar je bilo enoglasno potrjeno.

Prof. Žitek poroča o volilnem shodu v Ptuji dné 11. maja. Povabila so bila poslana vsem odličnim narodnjakom ptujskega okraja brez razločka, pri kateri stranki da je kdo. Imenovali so se trije kandidati, a za g. Hermana je bilo 88% glasov. Peščica onih, ki niso zánj glasovali, je potem sama obljubila delati za-nj. Toliko bolj se je čuditi, da se od neke strani z nasprotnim kandidatom grozi. V štev. 135. je namreč očitno izrekel „Narod“, „da bodo oni, ki so začeli narodni program podirati (? Vredn.), da bi nekega nemškega „pravnega“ namesto njega postavili, že sprevideli, da nameravajo proti vodi plavati“. — Naopak; oni, ki na tihem proti izvoljenemu kandidatu delajo, se utegnejo prepričati, da so proti vodi hoteli plavati. —

Posestnik Jan. Vivod razloži, da oni pravaki, ki so 25. maja v Celji bili, zaupanja ne zaslужijo, ker še celó za govarjajo postave, ki so v nasprotju z verskim prepričanjem katoličanov. Priporoča kmetjskim volilcem, da lepo složno delajo z duhovniki pri volitvah, kajti „nikdar nismo propali, kadarkoli smo imeli duhovnike med volilci“. (Živa pohvala).

Kanonik Kosar ob koncu priporoča, da se volilci že pri volitvi volilnih mož prav živo udeležijo, ter se naj nobeden ne izgovarja, češ, bodo že drugi namesto mene šli. Žalibog da večjidel le poštenjaki doma ostajajo, kar nikakor biti ne sme.

G. Gomilšak iz Radgone predlaga, da naj skupščina „Slov. Gospodarju“ zahvalo in zaupanje izreče za to, ker tako pogumno in previdno vse koristi slov. ljudstva zastopa. Skupščina pritrdi prisrčnimi živio—klici.

G. dr. Klemenčič iz Ljutomera pozdravlja v imenu svojega okraja kandidata g. Hermana izrekajé mu popolno zaupanje, kakor mu ga je pismena zaupnica s 130 podpismi že izrekla.

Prvosednik sklene s primernim nagovorom zborovanje.

Naj temu poročilu še pristavimo, da je vladal najlepši red in neka posebna prisrčnost in sloga. Naši kmetje so zopet pri tej priliki pokazali, da prav dobro umejo javne zadeve, in da so skoz in skoz vrli krščanski poštenjaki, udani sv. cerkvi in svojej narodnosti. Slava jim!

Cerkvene zadeve.

Novi zvonovi v Šent. Jungerti na Pohorji.

Ni ga kinča pri cerkvi, ki bi dalje okrog slovel, kakor mogočnih zvonov lepo ubrano petje. Verni Slovenci, ki so pred nami gorati Pohor trebili in obdelovali, so na vsakem solnčnatem griču postavili belo cerkvico; njih zarodniki pa si prizadevajo delo pridnih rok olepšano mlajšemu rodu

prepustiti. Ne bom našteval vseh lepih cerkev v znožji košatega Pohorja; opisati le hočem lepo svečanost pri sv. Kunigundi na Pohorji, kder so drugo nedeljo po Duhovem 3 novi zvonovi, delo mariborskega zvonarja g. Denceljna in sinov, slovesno v zvonik obesili. Pri cerkvi sv. Kunigunde mika ogledalca stari gotični zvonik, cerkev sama pa od zunaj kaže, da se je v prejšnjih boljših časih marsikaj zanemarilo. Stopimo torej v cerkev, prepustivši poslopja okoli cerkve skrbi gorečega g. župnika in vrlih Šentjungerskih farmanov.

V cerkvi zapaziš 6 lepih, večidel novih altarjev, čvrste cerkvene stole, lep križev pot, ravno kar ponovljene orgle. Tudi cerkvena obleka ti pričuje, da so darežljivi farmani pri sv. Kunigundi doma, ki so zdatno pripomagali, da se je v tako kratkem času toliko ponoviti, toliko iz novega pripraviti zamoglo. Največa naprava so pa novi zvonovi. Zvon, ki je bil veliko let prvi in najtežji, tehta okoli 10 centov. Postavljen je sedaj na drugo mesto, na njegovem mestu se glasi sedaj novi veliki zvon, ki tehta 20 centov in je pri krstu dne 10. t. m. v Mariboru ime sv. Jerneja prejel. Njemu na strani visita dva nova zvonova, eden 6, drugi 2 centa težek. Umetni zvonar je zvonove okinčal z lepimi podobami sv. Kunigunde, sv. Frančiška, sv. Antona, device Marije, sv. Jožefa, sv. Vida in sv. Valentina. V znožji zvonov se bere časopis alj kronografikon, ki poveda, da

je „Dencelj s sinovi vred za časa č. g. župnika Ant. Belšaka jih v Mariboru vlil (1873)“. Oblika zvonov je prav prijazna. Kape niso lesene, kakor so jih navadno doslej delali, temveč iz vlitega železa. Da se zvonovi lažje gibljejo in ne premičejo, so tečaji zobčasti in po zobčasti podlagi tekó. —

Sploh kažejo Dencelj in njegovi sinovi, da novejši znájdbe pri vlišanji zvonov zvesto porabijo, ter si prizadevajo naročeno delo urno in prav vseče dovršiti. Čuditi se pa mora človek darežljivosti Šent-Jungerskih farmanov. O novem letu še nihče ni mislil na nove zvonove, ali vsaj upal ni, da bi se to leto dali priskrbeti; in glej, preden je bil kres, je stvar dognana. Dve tretjini cene so zvonarju že odšteli, tretji tisučnjak dobi do novega leta. Glejte, koliko premore dobri krščanski duh v sicer mali fari, ki šteje nekaj nad 1500 duš.

Enako slovesnost imeli bomo še letos v Kuniški dolini pri sv. Jerneju. Dencelj in sinovi bodo tudi Šent-Jerneječanom še to leto novi veliki zvon vlili. Kakor slišim, imajo Dencelj in sinovi že 30 novih zvonov naročenih. Kolikor vem, so doslej okoli Pohorja iz Dencelnove tovarne zvonovi v Hočah, v Trbuňajah, pri sv. Kunigundi in v Makoljah.

Le tako naprej mili Slovenci! pokažite svetu, da vam kinč Vaših cerkev, pa tudi blagor sv. katol. cerkve na srcu leži!

Gospodarske stvari.

Tarifa

za vravnanje zemljišnega davka.

Danes podamo bralcem tarifo za vravnauje zemljišnega davka, kakor jo je cesarska deželna komisija na podlagi okrajnih cenitev določila in v pregled izročila okrajnim komisijam, da se zamore vsak do 12. julija proti tarifi pritožiti, ako se mu previsoka dozdeva. Pritožbe se naj napravijo po zvedenih strokovnjakih.

V obče je tarifa, kakor smo zadnjič omenili, za nekatere okraje nižje, za nekatere pa višje od deželne komisije postavljena. Višje postavljene so z ležečimi črkami zaznamovane. Znižala se je tarifa v naslednjih slovenskih okrajih štajerskih: v celjskem, ljutomerskem, mariborskem, ptujskem, radgonskem, breškem in slovenjegraškem.

Ali se pa je na tem potu prava zadela, je drugo vprašanje. Za podlago služi stari kataster. Kako da so pa tega za štajersko izdelali, pokazal je leta 1862 tačasni državni poslanec Schlegel, kateri je bil devet let inženir pri katasterskem merjenji. V enem cenilnem operatu — pravil je Schl. — je bil čisti donesek cenjen 5 milijonov gld.; višji gospôski bilo je to premalo in cenilna komisija je poskočila na 8 milijonov in 900.000 gld. Ker se je pa najvišji gospôski to vendar preveč dozdevalo, so napravili srednjo ceno in brez daljega preiskovanja čisti donesek postavili na 7 milijonov in 600.000 gld. In tacih nerednosti iz samega samovolja našteva Sch. še več. —

Vsaka okr. komisija šteje 8 mož; polovico jih voli minister denarstva, polovico pa dotični posestniki. Poročevalca, ki ima veliko pri tem govoriti, voli tudi ministerstvo. — Čisti dohodki so šteti od orala (joha). Številke: I, II III. itd. pomenjajo razne vrste zemljišča. Iste številke pod imenom okrajev pomenjajo razdelke dotičnega okraja.

Zemljišča	Celje I. okraj		Celje II. okraj		Ljuto- mer	Maribor		Ptuj		Rad- gona		Brežice		Slo- ven- grad													
	Konjice		Smarje			Gornji grad		Vran. Cel. Lasko		I		II		I		II											
	gl.	kr.	gl.	kr.		gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.								
Njive																											
vrsta I	21	—	16	—	18	50	16	—	16	—	20	—	13	—	20	—	14	50	20	50	17	—	14	50	16	—	
II	17	—	13	—	14	50	11	—	13	50	16	50	9	50	13	50	11	—	15	—	14	50	12	50	13	—	
III	13	50	10	—	11	—	8	—	9	50	13	—	7	25	11	—	8	—	12	—	11	—	10	—	10	50	
IV	11	—	7	50	8	—	6	—	7	25	9	50	4	75	9	25	6	75	8	—	8	75	8	—	8	50	
V	8	—	5	50	5	50	4	—	5	50	7	25	2	60	6	50	4	50	6	—	7	25	5	50	6	—	
VI	6	—	4	—	4	—	2	40	4	—	5	50	1	10	4	50	3	20	2	60	5	25	3	60	4	—	
VII	4	25	2	80	2	60	1	40	2	90	3	20	—	—	2	40	2	—	—	—	2	80	1	60	2	20	
VIII	2	80	1	60	1	60	—	—	—	—	1	40	—	—	1	40	—	—	—	—	1	60	—	—	1	10	
Senokoši																											
vrsta I	24	50	17	—	20	—	20	—	25	50	28	—	21	—	29	50	21	—	30	50	22	50	19	—	21	—	
II	19	—	12	—	16	—	16	—	20	—	21	50	14	—	19	50	14	50	25	50	18	—	15	—	17	50	
III	14	50	8	50	12	—	12	—	16	—	16	50	10	—	13	—	10	50	21	—	13	50	11	—	14	—	
IV	11	—	5	50	9	50	8	75	12	—	11	—	5	50	10	50	8	—	16	50	11	—	8	—	11	—	
V	8	—	3	20	7	25	6	50	8	—	8	—	3	20	8	—	4	75	12	—	8	50	4	—	8	—	
VI	5	50	1	60	4	75	4	—	5	—	6	50	1	80	5	50	3	—	8	—	6	—	1	60	5	25	
VII	4	—	—	—	3	20	1	60	3	50	4	75	—	—	3	20	1	60	6	—	4	50	—	—	2	70	
VIII	2	20	—	—	2	20	—	—	—	—	1	80	—	—	1	80	—	—	2	50	2	40	—	—	1	60	
Vrti																											
vrsta I	25	50	17	50	23	—	19	—	22	50	29	50	16	—	25	50	19	50	22	50	25	—	18	—	21	—	
II	19	—	13	—	18	—	13	50	17	—	24	50	12	—	20	—	13	—	17	50	19	50	13	—	16	50	
III	16	—	7	50	14	—	9	50	13	—	19	50	6	50	13	50	11	—	13	—	14	50	8	—	13	—	
IV	13	50	—	—	10	—	—	—	—	—	13	—	4	—	11	—	—	—	8	75	9	25	—	—	10	50	
V	11	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VI	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Vinogradi																											
vrsta I	32	—	19	—	19	—	9	50	44	—	50	—	21	—	49	—	22	50	38	50	32	—	21	—	24	—	
II	23	—	13	—	14	50	4	50	36	—	37	50	17	—	37	50	15	—	32	—	25	50	16	—	19	—	
III	19	—	6	50	9	50	2	50	28	—	27	—	13	—	27	—	11	—	26	50	21	—	11	—	13	—	
IV	15	—	3	20	4	75	—	—	21	50	20	—	9	50	19	—	5	50	20	—	16	—	5	50	8	50	
V	12	—	—	—	3	—	—	—	16	—	16	—	7	25	16	—	—	—	14	—	12	—	2	70	4	50	
VI	9	25	—	—	—	—	—	—	12	—	13	—	4	75	13	—	—	—	8	—	9	50	—	—	—	—	
VII	6	75	—	—	—	—	—	—	8	—	9	50	—	—	8	50	—	—	4	—	7	25	—	—	—	—	
VIII	4	75	—	—	—	—	—	—	4	75	6	50	—	—	4	25	—	—	—	—	4	75	—	—	—	—	
Spašniki																											
vrsta I	9	50	4	25	6	—	4	50	8	—	16	—	8	—	8	—	4	75	8	—	11	—	4	75	6	75	
II	6	50	2	70	3	60	3	20	5	—	9	50	4	—	5	50	3	20	6	—	6	—	2	80	5	25	
III	4	—	1	60	2	40	—	80	3	20	5	50	3	20	3	60	2	—	2	50	3	20	1	40	2	90	
IV	2	—	1	20	—	80	—	40	—	—	4	—	2	—	2	40	—	88	—	—	2	10	—	40	1	80	
V	1	10	—	80	—	40	—	—	—	—	2	40	—	40	—	1	60	—	—	—	1	20	—	—	—	80	
VI	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	1	60	—	—	1	20	—	—	—	—	—	40	—	—	—	45	
VII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	80	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
VIII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Planine																											
vrsta I	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
II	—	—	—	—	—	—	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
III	—	—	—	—	—	—	25	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—
IV	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
V	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VI	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
VIII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gojzdi																											
vrsta I	3	20	2	—	2	60	1	90	6	—	5	—	3	—	5	50	3	50	6	25	3	—	1	80	2	40	
II	2	20	1	20	1	80	1	40	4	75	3	80	2	40	4	75	2	60	5	—	2	20	1	30	1	80	
III	1	60	—	80	1	30	—	80	3	60	2	70	1	40	3	60	1	80	4	—	1	60	—	80	1	10	
IV	1	—	—	50	—	90	—	40	2	80	1	80	—	80	2	80	1	10	3	20	1	10	—	50	—	75	
V	—	60	—	25	—	60	—	20	2	—	1	20	—	35	2	10	—	40	2	60	—	65	—	25	—	35	
VI	—	30	—	—	—	25	—	—	1	40	—	70	—	—	—	—	1	60	—	—	—	30	—	—	—	20	
VII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	40	—	—	—	—	—	—	

Dopisi.

Slavnemu katol. političnemu društvu

pri sv. Lenartu v slov. goricah!

Zbor slavnega društva dne 15. junija t. l. je blagovolil mene za kandidata v državni zbor izvoliti.

Sklicajé se na svoje razglasilo od dné 12. junija v šte. 25. „Gospodarja“ se zahvaljujem slavnemu društvu za nja častno zaupanje v mene.

V Gradcu dné 20. junija 1873.

Vam iskreno udani

M. Herman.

Iz Ljubljane, 23. junija. (Občni zbor delničarjev narodne tiskarne v Ljubljani.) Zbralo se je bilo nekaj nad 30 delničarjev, ki so zastopali okoli 250 delnic. Po kratkem nagovoru prvosednika dr. Ahačiča prebral je tajnik dr. Vošnjak poročilo o društvenem delovanju od 14. septembra 1872 do 1. junija t. l. Sestavil ga je tako zvitó, da bi moral človek misliti, da v celi avstrijski monarhiji, dá na celem svetu ga ni zavoda, kateri bi toliko dobička ogetal, kakor „Narodna tiskarna“ v Ljubljani. Še celó „Slov. Narod“ društvu nobene zgube ne prizadeva, temveč so njegovi stroški blizo enaki dohodkom. Prav natančno se to zdaj sicer ne more povedati, ali razloček je vendar silno majhen, in bode k večemu kakih 100 gld. škode, morebiti pa tudi 100 gld. dobička. Narod stoji na trdnih nogah. V zadnjem času je sicer 50 naročnikov odpadlo, ali 200 novih pristopilo in število naročnikov zdaj znaša okoli 950! „Zora“ pa, ki je tudi lastnina tiskarne, že zdaj donša nekaj dobička itd.

Na prvosednikovo vprašanje, ima li kdo z stran poročila kaj omeniti, oglasi se g. deželni blagajnik Ravnikar, kateri s tehtnimi dokazi spričuje, da občni zbor ni pravilno in postavno sklican in ne more veljaven biti. Delničarji niso prejeli medčasnih listov od vplačanih 25% na akcije, niti delnic, in vendar tirja §. 16. pravil, da se morajo delnice vsaj pet dni pred zborom blagajnici izročiti od vsakega, ki hoče glasovati. Po §. 26. se mora letni račun in nasvèt o razdeljenji dobička 8 dni pred obč. zborom delničarjem na ogled razpoložiti, kar se tudi ni zgodilo, ker je gg. menda strah bilo. V javnem mnenju se identificira „Sl. Narod“ z narodno tiskarno, proti čemur govornik protestuje, ker ta list ne vstreza koristim ljudstva, ne donša dobička, premnogokrat naše domoljubno čutje žali. — Vrh tega se hoče še izdavatí nov tednik, kateri je namenjen kljubovati „Novicam“ in „Gospodarju.“ To podvzetje kaže zopet nove zgube za tiskarno ter je list sploh popolnoma nepotreben. Koliko je le kmetov, da bi vas poslušali? —

Prvosednik skuša dopovedati, da se delnice lastnikom toliko časa niso izročile, ker so hoteli

tiskovne stroške prihraniti in delnice doma tiskati. Kar pa se tiče novega tednika, ga ne bode izdajala tiskarna, ampak dr. Vošnjak sam, ki bo tisk plačeval, kakor vsi drugi.

Tudi Grasselli skuša opravičiti, zakaj delnic, ki so pred dvema mesecema izgotovljene, niso razposlali. To bi se bilo komaj pred enim mesecem zgodilo, in zdaj bi jih bili morali zopet v blagajnico vloževati. Da jih sem ter tje pošiljati ni bilo treba, pridržale so se delnice in se bodo delničarjem še le zdaj razpošiljale. Začasni listi pa so se ljubljanskim delničarjem dajali, vnanjim pa ne, ker imajo ti itak receptise v rokah za dokaz, da so ves denar vplačali. Tudi so bile imena tistih, ki so delnice popolnoma vplačali, po časnih objavljena.

Iz Slivnice, 23. rožnika. (Nova šola — cerkvena svečanost). V našej fari se je 16. t. m. nova druga šola in scer v Račjem pričela. V listu 22. t. m. govori „Marb. Ztg.“ o tej šoli kot „novi omikalnici za ljudstvo“. Vederemo — bi Lah rekel. Dopisnik „marburgarce“ poroča tudi, „da je kateket, g. Ant. Merkuš, pri tej priliki opominjal otroke in stariše, naj svojim verskim načelam zvesti ostanejo“; kar pa ni celó res. Kateket namreč ve, da si stariši v tej šoli ne bojo več verskih načel pridobivali, otroci pa še verskih načel nimajo; tedaj jim tudi zvesti ostati ne morejo, temuč si jih bodo z božjo pomočjo v šoli še le pridobili. — Dopisnik je menda med tem, ko je kateket govoril, rajši žabe, kače, kušarje in druge živali in mrčese, ki v podobah na velikih tablah po steni visijo, premišljeval, tedaj kateketovih besed slišal ni, alj pa slovenski ne ume. Kateket je velikoveč omenil pri tej priliki, da so Račanci, farmáni Slivniški, sicer dobili novo šolo, alj bo pa za nje in njihove otroke v resnici koristna in blagonosna, se bo v prihodnosti kazalo. Da bode pa le dobra, ako se bo na krščanski podlagi podučevalo, zato se je kateket v imenu starišev do novega gospoda učitelja obrnil s prošnjo, da bi se ne sramoval otroke v krščanskem duhu podučevati.

Preteklo nedeljo imeli smo ljubo cerkveno svečanost. Lepa slika sv. Alojzija, od neznanega dobrotnika iz Gradca farni cerkvi podarovana, se je slovesno — spremljevana od fantov in deklíč — v cerkev prenesla in blagoslovila. V nagovoru so preč. kanonik M. mladeži v posnemanje priporočili angelskega sv. mladeniča. — Bog plati neznanemu dobrotniku!

Iz Vuzenice, 17. junija. Župnijski uradi na Slovenskem menda ne bi ravnali napačno, ako bi vsaj med seboj občevali slovenski v takih rečeh, ki se imajo priobčiti ljudstvu v slovenskem jeziku kakti ženitniški oklici itd. Tem bi si tudi sami reč olajšali, ker je večkrat prav sitno nemška naznanila na prižnici ljudstvu slovenski razglašati. Pa stara navada je železna srajca in pri mnogih se je nemškutarija že tako vkoreninila, da se je

skoro otresti ne morejo. Pošiljajo se iz popolno slovenskih krajev večidel nemška naznanila in dopisi; na slovenska pisma dobajajo večidel nemški odpisi. Nekterokrat smo že celó iz savinske doline dobili enake dopise; tako iz G., od koder je došlo pričalo oklica, pisano v pokvarjeni nemščini. Kako bi se tedaj čudili, da nam naši nasprotniki, kjer le morejo, radi postavljajo milo slovenščino v kot, če jo sami zametujemo; čakati bo po takem še dolgo treba, dokler dobi po uradnijah ono častno mesto, katero ji gre, ako je sami ne rabimo, kjer pravico v rokah imamo ter si reč po volji olajšati zamoremo. Kmetje ne umeči nemščine, so prav zadovoljni, da se jim krstna, poročna, mrtvaška pričala napravljajo v naščini ter še sami prosijo za slovenska pisma. — Notar v Marenbergu, ki je, kakor znano bralcem „Gospodarja“, prisegel na velikonemški prapor, se hudo grozi vsakemu, kdor se drzne slovenskim pismom mu priti predoči. Hotel je pred kratkim ovreči slovenski pogrebni račun; menda ustavak še žive dni slišal ni o §. 19. one postave, na katero je sam prisegel, ker vse pisma za čisto slovenske stranke piše le v nemščini in ubogi kmet mora čestokrat strahom podkrižati pogodbo, od ktere besedice ne ume. Ne bi bilo bolje, ko bi Vi spolnjevali svoje notarske dolžnosti ter ne grešili na potrpežljivost slovenskega ljudstva, kakor pa da razpor in sovraštvo sejete med ljudmi in svoje slabe duševne izdelke trosite po svetu? —

Iz Vuhredi 18. jun. (Kat. pol. društvo in nja nasprotniki.) Trojičko nedeljo smo se sešli v Vuzenici k drugi obletnici, katero je ondotno katol. pol. društvo prav veselo obhajalo. V primeri znane mlačnosti podravskega ljudstva se je vendar zbor prav dobro obnesel. Več gospodarjev je na novo pristopilo in vidi se, da dveletni trud ondotnega društva ni bil bob v steno. Kakor navadno, se je tudi zdaj zaradi zadnjega zbora oglasila stara obrekovalka graška „Tagespošta“, ktera vendar v kraju, kjer je sedež društvu, zahaja le v edino hišo nekega zrjavelega Tagespoštlerja in nam veliko kvara ne dela. Poroča namreč o sedem pastirih in mnogo ovnih in ovcah, ki so bili nazoči pri zboru. Hvala pridnim pastirjem; res jih je bilo ne 7, ampak 8 pri zboru, nekteri so prišli iz prav oddaljenih župnij črez visoke gore; bilo je tudi dosti pridnih ovčic, ki rade poslušajo glas svojih dušnih pastirjev, ki jih vodijo na dobro paso lepega poduka. Hvala Bogu, koštrunov ali ovnov ni bilo več kakor eden v zbornici, in še ta je prilezel natihoma in prav zvito pazil na pogovore društvenikov, da bi zamogel ktereга očrnuti. Hudega seveda slišal nič ni, timveč veliko dobrega in koristnega, in to je njegovo vnemarno dušo tako razkačilo, da je koj šel k nekemu zakotnemu pisaču, ki je pisal „Tagespošti“ ono ljubeznjivo pismo, pravo zrcalo nemške ali prav za prav nemškutarska omike. — Vas pa, dragi društveniki, take natolcevanja in obrekovanja naj ne strašijo, zakaj

den denešnji je to naj večja čast za vsakega katoličana, ako ga hudobni sovražijo in obrekujejo. Le to Vas opominjam, ogibajte se takega človeka, ki se vam v lice slavek dela, za hrbtom Vam pa škodovati hoče, ter bodite prepričani, da so le sovražniki katoliške cerkve sovražniki katoliških družtev, ktera se poganjajo za pravice sv. cerkve in katoliškega naroda.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Politično stanje je blizo enako onemu, kedar komu hiša z imetkom vred pogori, pa ne ve, odkodar zdatne pomoči dobiti. Kljubu vsem poskušnjam ne more borza do zaupanja se povzdigniti, in zdaj prihajajo tudi iz raznih dežel tirjatve, da se iz Dunaja dotičnim denarnim zavodom na pomoč pride. Ustanovil se je na Dunaji „podporni komité“, ki je nekaj nad 6 milijonov zložil. Ko bi pa hotel komité akcije mlajših bank jemati, je v 2 urah ves znesek potrošen. Vsled tega premnogo borznih akcij vedno pada, kar zaupanje podkopava. — Hoteli so „stari“ državni zbor sklicati, pa zmislili so se, da kolovodje njegovi, ki so mnogo sami krvi „švindelná“, bi ne bili zanesljivi zdravniki denarneje jetiki. —

Kranjska dež. vlada je prepovedala čč. oo. Jezuitom v Repnjem bivati, češ, da so „spoh škodljivi v gospodarskem in zdravilskem oziru.“ Uzrok mora biti, če se tudi s trte zvije. Po nagledih liberalnega svetá je gospodarstvo na škodi, če se ljudje kakega misijona udeležijo! V zdravilskem oziru so pa Jesuiti nevarni, ker si liberalci domišljujejo, da pri vsakem misijonu nekoliko ljudi — ob pamet pride! Tega pa ne vidijo, koliko jih je znorelo in se jih usmrtilo vsled sleparij jih dunajskih bankah!

Vnanje države. Ruska armada napreduje na Kivanskem tako zmagonosno, da marširajo že proti glavnemu mestu Kivi, ter utegne boj skoro se končati.

Turški cesar Abdul-Aziz je za smrt bolan in bati se je diplomatom, kristjanom pa veseliti, da se podere gujilo turško cesarstvo. Cesarjeva smrt utegne namreč hud boj med Turki samimi vneti, ker je sedanji cesar na korist svojemu sinu Izedinu pre naredil starodavni red nasledovanja, vsled ktereга ima pravico do trona Murad Effendi, bratranec veliko mlajšega Izedina. Staroturki so za stare pravice ter utegnejo za Murada meč potegniti proti Mladoturkom, ki tiščijo Izedina naprej. Turški kristijani pa bodo skušali osvoboditi se enih kakor drugih.

Razne stvari.

(Društvo mariborskih učiteljev) je vlada razpustila zarad zaupnice do nepokornega dunajskega učitelja Bobiesia.

(*Nova šola*) se je 16. t. m. na Račjem pričela. Posestnik Bothe je za šolo in učitelja prostore v svoji hiši brezplačno prepustil, dokler si srenja šole ne postavi. Za učitelja je postavljen g. Muršec, ki je obljubil, da bo po duhu nove šolske postave iz otrok vzrejal dobre „staatsburgarje“. Slovenskih federalistov torej v Račjem ne bode.

(*Stanje vinogradov na Hrvaškem.*) Po sporočilu „Gosp. lista“ je trsje dobro nastavilo ter je vsled ugodnega vremena zdaj grozdje v najlepšem cvetenju.

(*Letina na Ogerskem*) je prav srednje vrste. Kakor poroča „P. Naplo“, ni pšenica — poglavitni pridelek na Ogerskem — že zdavno tako smetljiva bila kakor je letos. Kuruza in rž stojite srednje, ter ne boste poravnale zgabe na pšenici.

(*Nesreča.*) Na Bistrici pri Lembahu se je v smodnikovi fabriki gospe Stempfl v enem valjarji smodnik vnel in delalca, ki je bil zraven pri priči usmrtil; roke in noge so mu odgorele. Bajtica je popolnoma pogorela.

(*Premembe v lavant. škofiji.*) Bučka kuracija je povzdignena v faro. Č. g. Blaž Trunk, kaplan v Slov. Bistrici, je izvoljen za kurata pri spodnji sv. Kungerti.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan	7	30	7	—	7	—	6	80
Rži	4	30	4	80	4	20	4	80
Ječmena	3	80	3	70	4	—	3	—
Ovsa	2	30	2	40	2	60	2	—
Turšice (koruze) vagan	4	50	4	40	4	—	4	44
Ajde	3	90	4	70	4	—	4	20
Prosa	4	—	3	80	4	—	3	6
Krompirja	2	30	1	60	2	—	1	—
Sena cent	1	50	2	10	1	20	1	—
Slame (v šopkih)	1	40	2	—	—	80	1	40
„ za steljo	—	90	1	20	—	60	—	—
Govedine funt	—	30	—	30	—	32	—	24
Teletine	—	29	—	29	—	28	—	24
Svinjetine	—	31	—	30	—	40	—	30
Slanine	—	35	—	36	—	38	—	36

Loterijne številke:

V Trstu 21. junija 1873: 62 16 43 22 42.

Prihodnje srečkanje: 5. julija.

Oznanilo.

Dva brata, učiteljska sina, z dobrimi spričevali, iščeta službe za organista in cerkovnika skupaj. Služba se lahko hitro nastopi.

Pisma se naj pošljejo pod adresno A. S. 187 v narodno tiskarno v Mariboru. 3—3

Nova kupčija.

S tem naznanjam p. n. občinstvu, da sim na tukajšnjem tržišču pričel novo kupčijo

z galanterijskim, drobnim- in norimberskim blagom.

Naj bode moje podvzetje dobrovoljnosti vašej priporočeno.

Z odličnim spoštovanjem

Ivan Pucher.

Maribor, v gospóski ulici, v Pajerjevi hiši.

3—6

Priporočilo.

Podpisani naznanja čast. občinstvu, da ima po **najnižji ceni** na prodaj: Prav dobro zmletih **oljnatih barv, firnaža, terpentina, laka, suhih barv** vsake vrste, kakor tudi vsakoršnih **ščetink** (penželjnov).

H. Billerbek,

malar in lakirar v Mariboru, koroški ulici štev. 227.

2—3

P. n. delničarjem banke Slovenije

naznanjamo, da se bode vsled sklepa opravielnega sveta v seji dne 15. t. m. drugi kupon za dobo od 1. januarja do 1. julija 1873 po 2 goldinarja za vsak medčasni list, počenshi od 1. julija t. l. pri glavni blagajnici banke Slovenije izplačeval.

V **Ljubljani**, dne 21. junija 1873.

Opravielni svet

„prve občne zavarovalne banke Slovenije.“

Ces. kralj. dvorni

puškar v Mariboru

Ivan M. Erhart,

priporoča:

- Puške dvocevke od spredej za nabijati iz železa od 12 gld. do najvišje cene.
- puške dvocevke od spredej za nabijati iz svila (drot) 18 " " " "
- Lefauchaux (lefoše) iz svila od 30 " " " "
- Lancaster (lénkaster) iz svila od 44 " " " "
- Revolverje 8 " " " "
- Pistole dvocevke 2 gld. 50 kr.
- „ enocevne 1 " 30 "